

Amerikai-magyar csereprogram

Július közepéig lehet benyújtani idén a pályázatokat a Fulbright amerikai-magyar oktatási csereprogram ösztöndíjaira. Hazánkból azok a magyar állampolgárok pályázhatnak, akik felsőfokú végzettséggel, valamint megfelelő szintű angol nyelvtudással rendelkeznek, és az Egyesült Államokban szeretnék oktatni, kutatni vagy továbbtanulni.

Egy amerikai szenátor, J. William Fulbright terjesztette a kongresszus elé 1946-ban az Amerikai Egyesült Államok és más országok közötti oktatási csereprogram tervezetét. A politikusról elnevezett program azóta a világ egyik legnagyobb oktatói-kutatói csereprogramjává nőtte ki magát, amelynek ösztöndíját eddig mintegy 240 ezren nyerték el, köztük államfők, kormányfők, ENSZ-főtítkárok vagy Nobel-díjasok. A program résztvevőinek fele amerikai állampolgár, a többiek a világ százötven országából kerülnek ki.

Magyarország 1978-ban csatlakozott a csereprogramhoz, azóta mintegy 550 magyar állampolgár kapott Fulbright-ösztöndíjat. A két ország közötti 1990-es újabb kulturális egyezményt követően Budapesten nyitották meg az újabb európai Fulbright-irodát. Ettől az időponttól kezdve a magyar költségvetés is hozzájárul az alapvetően az USA állami büdzséjéből finanszírozott programhoz. Hazánk azon országok közé tartozik, amelyekből viszonylag nagy létszámmal kerülnek ki Fulbright-ösztöndíjasok. Az európai országok közül Németország után Magyarország vonzza a legtöbb amerikai ösztöndíjast.

Hazánkban Fulbright-ösztöndíjra azok a magyar állampolgárok pályázhatnak, akik felsőfokú végzettséggel, valamint megfelelő szintű angol

nyelvtudással rendelkeznek, és az Egyesült Államokban szeretnék oktatni, kutatni vagy továbbtanulni. Pályázni a művészetek és a humán tudományok, valamint a természet- és az alkalmazott tudományok területén lehet. Egyes témakörök, így a humán- és a társadalomtudományok előnyt élveznek. Figyelmet kapnak az Egyesült Államokra vonatkozó ismeretek és a magyarországi átalakulással kapcsolatos területek, például a demokratikus intézményrendszer, a társadalombiztosítás és az egészségügy, az oktatás, a környezetvédelem, a mezőgazdaság és a média.

A Fulbright-programon belül három alapvető ösztöndíjat hirdetnek meg. A posztgraduális hallgatói ösztöndíjak a továbbtanulás lehetőségét biztosítják a 35 év alatti fiatalok számára, akik PhD-programban kívánnak részt venni. Az oktatói ösztöndíjak azoknak a tanároknak szólnak, akik amerikai egyetemen vagy főiskolán szeretnék oktatni egy vagy két féléven keresztül. A kutatói ösztöndíjakra a tudományos szférában, a költségvetési intézményeknél, illetve a non-profit szervezeteknél dolgozó kutatók pályázhatnak, és az USA bármely egyetemét választhatják a mintegy 3800 intézmény közül.

A Fulbright-programot tízenkét tagú testület felügyeli az Egyesült Államokban, Magyarországon pedig az oktatási minisztériumot, a gazdasági szférát és az oktatás területét képviselő szakemberek veszik részt a tízfős bíráló bizottságban. A támogatás az ösztöndíjas minden költségét fedezi az útiköltség kivételével, amelynek felét a pályázónak kell állnia. A pályázatot idén július 17-éig kell benyújtani a Fulbright Magyar-Amerikai Oktatási Csereprogram Bizottsághoz.

H. Sz.

Kreatív nyelvhasználat

Két nyelvész, a szegedi Nagy L. János és a kolozsvári Péntek János közös műveként jelent meg nemrég A kreatív nyelvhasználat és az iskola című oktatási segédkönyv. A munka elősegítheti a színvonal emelését az anyanyelv és az irodalom tanításában.

Péntek János kolozsvári nyelvész a nyelvre, a nyelvészetre, a nyelvhasználat társadalmi összefüggéseire irányuló kutatásai vezették el mintegy tíz évvel ezelőtt a Teremtő nyelv címet viselő kézikönyv megírásához. Nagy L. János szegedi nyelvész a költői nyelv kreativitása ejtette rabul, miközben tankönyvsorozatokat írt Nyelv – szöveg – játék címmel. Mindkettőjüket foglalkoztatta az iskolai anyanyelvi oktatás-nevelés. Ilyen előzmények után született meg kettejük közös munkája, amely „A kreatív nyelvhasználat és az iskola” címmel jelent meg a közelmúltban a Nemzeti Tankönyvkiadónál.

Munkájukat olyan összefoglalásnak szánták, amely az anyanyelvet kutató személyiség megközelítéseit és a tanítványait oktató tanár szempontjait kívánja egyeztetni a szerzők iskolai, oktatásbeli tapasztalatainak felhasználásával. Az

alkotók szerint általános tapasztalat, hogy az iskola nyelvi traumát jelent a tanuló számára, ha az anyanyelvi oktatás és az iskola elvárása nincs tekintettel két alapvető tényezőre: a tanuló nyelvi környezetére és életkori sajátosságaira. Hogyan lehet e traumát feloldani, s megőrizni a diák által otthon tanult nyelv értékeit, egyúttal pedig fejleszteni a kreatív nyelvi képességeket? Erre a kérdésre keresi a választ a kötet. A szerzők kitérnek az oktatásban érvényesülő hagyományokra és korszerűségekre, a nyelvi alkotás mintáira, az élő beszéd és az írott nyelv kölcsönhatására. Áttekintik a kreativitás fejlesztésének területeit a szóban és írásban létrejövő kommunikációban, és egyúttal a magyarázókon használható ötletekkel is szolgálnak. Külön fejezetben foglalkoznak a tanulói kreativitás fejlesztésének lehetőségeivel, s végül a modern világ kihívásai kapcsán írnak az anyanyelvi oktatás mai helyzetéről. A szerzők sikerrel valóstítják meg az elengedhetetlenül szükséges elmélet és a gyakorlat megfelelő arányait.

A kötet nagy érdeklődésre tarthat számot mind a hazai, mind a határokon túli magyar tanárok körében.

H. Sz.

A tankönyvpiacra is betörték a „hiénák”

Hiányoznak a szabályok

Karlovit János (balról) és Ábrahám István szerint mennyiségi növekedést nem követte a minőségi javulás a tankönyvek piacán. (Fotó: Karnok Csaba)

Célszerű volna, ha legalább az általános iskolás osztályokban ingyen kapnák a tankönyveket a diákok. Ezt a véleményt fogalmazta meg lapunknak nyilatkozva Karlovitz János, a Tankönyvesek Országos Szövetségének elnöke és Ábrahám István, a Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. vezérigazgatója.

A könyves szakma két képviselője úgy véli, a mennyiségi növekedést nem követte a minőségi javulás a tankönyvek piacán.

Az ünnepi könyvhéthez kapcsolódva Szegeden tartották a felsőoktatási kiadók konferenciáját, valamint a Tankönyvesek Országos Szövetségének (TANOSZ) vezetői ülését. A rendezvényen részt vett Karlovitz János, a TANOSZ elnöke, illetve Ábrahám István, a Nemzeti Tan-

könyvkiadó Rt. vezérigazgatója. Lapunknak nyilatkozva a két szakember úgy jellemezte a tankönyvpiac jelenlegi helyzetét, hogy a szabad ár 1992-es bevezetése óta rengeteg könyv és kiadó jelent meg, a mennyiségi növekedéshez képest azonban elmarad a minőségi javulás. Ábrahám István elmondta: jelenleg 188 kiadó szerepel az oktatási minisztérium listáján.

A Nemzeti Tankönyvkiadó – egyetlen állami tulajdonban lévő kiadóként – a piac ötven százalékát birtokolja. A vezérigazgató úgy véli, mindenképpen szükség van olyan vezető tankönyvkiadóra, amely az oktatott tárgyak teljes spektrumát képes kielégíteni, s amennyiben tankönyvhiány lépne fel, azt pótolni tudja saját termékeivel. A Nemzeti Tankönyvkiadó ezen kívül ármódosító szerepet is betölt a piacon. Ábrahám István szerint a nyolcvanas évek végi 8-12 forintos tankönyvárakkal szemben a mostani 400-600 forintos átlagát joggal tartják magasnak az érintettek. A külföldi kiadású nyelvkönyvek esetében azonban előfordulnak tízezer forint feletti tankönyvcsomagok is. A vezérigazgató szerint már vannak látható jelei annak, hogy a kormány csökkenteni kívánja a tankönyvárak szülőket terhelő részét. Mint mondta, az iskolának tanulónként idén juttatott 2250 forintos ártámogatásnak köszönhetően bizonyos osztályokban szinte alig kell fizetni a tankönyvcsomagért. Mindkét szakember úgy véli, célszerű lenne, ha legalább az általános iskolák alsó tagozatos osztályaiiban ingyen kapnák a tankönyveket a tanulók. Az idei tanévben az oktatási minisztérium hivatalos listája szerint 5151 tankönyv van forgalomban. Tantárgyanként – a feladat- és szövegyűjteményekkel, munkafüzetekkel együtt – általában öt-nyolc könyv áll az iskolák rendelkezésére.

A kiadók versenyében szükség van a minőségi mértekadónak tekinthető Nemzeti Tankönyvkiadóra – véli Karlovitz János. A TANOSZ elnöke azt is elmondta, hogy a szövetség 12 tényezősről dolgozott ki, amely segít

a tanároknak a minőségi kiadványok megtalálásában. A szakember szerint tankönyv-írók képzése is hozzájárulhatna a minőségi oktatási anyagok összeállításához. Egy-egy tankönyv kifejlesztése 3-5 millió forintba kerül, de a Karlovitz János szavaival élve – „tankönyvhiénák” tisztességtelen versenymódszerekkel sok költséget megspórolnak. Éppen a piaci szereplők viselkedésének szabályozását hiányolja Ábrahám István, aki szerint bizonyos kiadók meg kellene regulálni. A vezérigazgató nem ért egyet azzal, hogy kiadók reklámújságot vásároltatnak meg diákokkal, vagy tanulmányi versenyeket szerveznek. Arra is felhívta a figyelmet: a szabályozás során figyelembe kell venni, hogy a tankönyvpiac egyúttal tankönyvellátást is jelent, és ennek zökkenőmentességét biztosítani kell. A könyves szakma mindkét képviselője úgy értékelte, hogy az utóbbi években Közép-Európa egyik legjobban működő tankönyvellátása bontakozott ki hazánkban.

Hegedűs Szabolcs

Felvételiváltozás

Budapest (MTI)

A felsőoktatás területén az elkövetkező időszak legjelentősebb változása-ként az intézmények normatív alapú finanszírozását, a 2001-ben bevezetendő kreditrendszert, és a hallgatói hitelrendszert említette Pokorni Zoltán a távirati irodának adott interjújában.

Az oktatáspolitikai vezetője kiemelte: átalakul jövő évtől a felsőoktatási felvételi rendszere is, és egységes, 120 ponton alapuló számítási rendszer kerül bevezetésre. A tervek szerint a hozott pontokba 10 pont erejéig az érettségi eredménye is beszámít majd, és a továbbtanulni vágyók maximum öt pontot kaphatnának a nyelvvizgákért, illetve a tanulmányi versenyeken elért helyezésekért. 2002-től lehet számítani az egységes felvételi vizsgák bevezetésére. A miniszter célként jelölte meg az informatikus-képzés bővítését. Ismertetése szerint jövőre és 2002-ben egyaránt 2500-2500 hellyel nőhet az államilag finanszírozott informatikus-képzésben részt vevő hallgatók száma. Elmondta azt is, hogy a tárca az informatikai biztossal közösen olyan program kialakításán dolgozik, amelynek keretében a pedagógusok és a hallgatók a számítógépek árának kevesebb, mint feléért juthatnának hozzá az eszközökhöz. Pokorni Zoltán a felsőoktatásban dolgozók bérhelyzetéről szólva úgy fogalmazott: két év alatt sikerült a többiek között a Bokros-csomag miatt elszervezett bérvésztételeket rendezni, a fizetések 22 százalékkal bővültek. Rámutatott: minden remény megvan arra, hogy önálló felsőoktatási bértábla létesüljön. Tájékoztatója szerint a felsőoktatásban az átlagkereset 1999-ben 109 ezer 800 forint volt, 2000-ben várhatóan 126 ezer forint lesz.

Végzősök nyelvvizsgája

Budapest (MTI)

A HÖK-ök a Hallgatókért Mozgalom (HÖHM) üdvözlő az oktatási kormányzat azon törekvését, hogy megfelelő megoldást próbál találni a nyelvvizsgával nem rendelkező végzős hallgatók számára – szögezte le Fehér Zoltán elnök Budapesten tartott sajtótájékoztatóján. Rámutatott: a május elején, több mint hatvan diák-képviselő részvételével alakult mozgalom a felmerült javaslatok közül azt támogatja, amelyik lehetőséget ad majd arra, hogy a végzős hallgatók az utolsó félévben tegyék le a záróvizsgát, és csak miután nyelvvizsgájuk is sikerül, kaphassák kézhez diplomájukat.

Workshop

Munkatársunktól

„Laikus segítők az ápolásban és a gondozásban” címmel rendez workshopot a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának Népegészségügyi Intézete a British Council támogatásával és a Manchester Metropolitan University szakértőinek részvételével június 10-én, szombaton délelőtt 10 óra előtt tíz perccel a Deák Ferenc Gimnázium előadótermében. A rendezvényre ápolókat, védőnőket, gyógytornászokat, szociális munkásokat, valamint háziorvosokat, a járóbeteg szakellátás, a fekvőbeteg-ellátás orvosait és az egészségügyben dolgozó más szakembereket várunk.

Az első diplomától a doktori iskoláig

Az egyetem is kiállít a vásáron

Munkatársunktól

Katona András igazgató három évvel ezelőtt felajánlotta a szegedi felsőoktatási intézményeknek, hogy jelképes, egyforintos részvételi díj fejében mutakozzanak be a nemzetközi vásáron. A kezdeményezésből azóta rendszeres megjelenés lett: az egyetem és főiskolák nemcsak a nyári általános vásáron vesznek részt, hanem az őszi számítástechnikai szakkiallításokon is. Ezen a rendezvényeken teljes oktatási-képzési kínálatukat bemutatják a szegedi felsőoktatási intézmények, az első diploma megszerzésétől a továbbképzési programokon át a doktori iskolákig, középiskolásoknak és felnőtteknek egyaránt. Az idén már az egységes Szegedi Tudományegyetem, annak tíz kara és a konzervatórium oktatási „repertoárja” várja az érdeklődőket a Mars téren, az „M” pavilonban.

Tizenegy kar és a konzi az „M” pavilonban. (Fotó: Nagy László)